

YANGI O‘ZBEKISTON TARAQQIYOT STRATEGIYASI DOIRASIDA OLIV TA’LIM TIZIMIDAGI ISLOHOTLAR

Qo‘qon universiteti

f.f.d (PhD) v.b dotsent

I.X.Mavlonov

Qo‘qon universiteti Lingvistika 1-bosqich magistranti

Sotvoldiyev Sohibjon Madaminjon o‘g‘li

E-mail : sohibjonsotvoldiyev039@gmail.com

Annotatsiya: Ushbu ilmiy maqolada Yangi O‘zbekiston taraqqiyot strategiyasi doirasida oliy ta’lim tizimida amalga oshirilayotgan islohotlar tahlil qilinadi. Maqolada oliy ta’limni modernizatsiya qilish, kredit-modul tizimini joriy etish, oliy ta’lim muassasalariga akademik mustaqillik berish hamda raqamli ta’lim texnologiyalarini rivojlantirish masalalari yoritilgan. Tadqiqotda tahliliy va taqqoslama metodlardan foydalanilib, olib borilayotgan islohotlarning ta’lim sifati va raqobatbardosh kadrlar tayyorlashdagi ahamiyati asoslab beriladi. Shuningdek, oliy ta’lim tizimining xalqaro integratsiyasi va akademik mobillikni kengaytirish istiqbollari ko‘rsatib o‘tiladi.

Аннотация: В данной научной статье анализируются реформы, осуществляемые в системе высшего образования в рамках Стратегии развития Нового Узбекистана. В статье освещаются вопросы модернизации высшего образования, внедрения кредитно-модульной системы, предоставления академической самостоятельности высшим учебным заведениям, а также развития цифровых образовательных технологий. В ходе исследования с использованием аналитических и сравнительных методов обосновывается значение проводимых реформ в повышении качества образования и подготовке конкурентоспособных кадров. Кроме того,

показаны перспективы расширения международной интеграции системы высшего образования и академической мобильности.

Abstract: *This scientific article analyzes the reforms implemented in the higher education system within the framework of the Development Strategy of New Uzbekistan. The article highlights the issues of modernizing higher education, introducing the credit-module system, granting academic autonomy to higher education institutions, as well as developing digital educational technologies. Using analytical and comparative methods, the study substantiates the significance of these reforms in improving the quality of education and training competitive specialists. In addition, the prospects for expanding international integration of the higher education system and academic mobility are outlined.*

Kalit soʻzlar: *Yangi Oʻzbekiston, taraqqiyot strategiyasi, oliy taʼlim tizimi, taʼlim islohotlari, kredit-modul tizimi, akademik mustaqillik, raqamli taʼlim, taʼlim sifati, raqobatbardosh kadrlar, xalqaro integratsiya*

Ключевые слова: *Новый Узбекистан, стратегия развития, система высшего образования, реформы образования, кредитно-модульная система, академическая самостоятельность, цифровое образование, качество образования, конкурентоспособные кадры, международная интеграция*

Keywords: *New Uzbekistan, development strategy, higher education system, education reforms, credit-module system, academic autonomy, digital education, quality of education, competitive specialists, international integration*

Kirish

Bugungi globallashuv va bilimlar iqtisodiyoti sharoitida taʼlim tizimi jamiyat taraqqiyotining muhim omillaridan biri sifatida namoyon boʻlmoqda. Ayniqsa, oliy taʼlim tizimini zamon talablariga mos ravishda rivojlantirish, raqobatbardosh va malakali kadrlar tayyorlash masalasi davlat siyosatining ustuvor yoʻnalishiga aylanmoqda. Shu nuqtai nazardan, Yangi Oʻzbekiston taraqqiyot strategiyasi

doirasida oliy ta'lim tizimida amalga oshirilayotgan islohotlarni ilmiy asosda tahlil qilish dolzarb ahamiyat kasb etadi.

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyev tashabbusi bilan qabul qilingan **“2022–2026-yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risida”gi Farmonda** ta'lim sohasini rivojlantirish, xususan, oliy ta'lim sifatini oshirish, ta'lim muassasalariga akademik mustaqillik berish, raqamli ta'lim texnologiyalarini joriy etish hamda xalqaro ta'lim makoniga integratsiyani kuchaytirish ustuvor vazifalar sifatida belgilangan¹. Mazkur strategik hujjat oliy ta'lim tizimini modernizatsiya qilishning huquqiy va konseptual asosini tashkil etadi.

Mazkur ilmiy maqolaning dolzarbligi shundan iboratki, unda oliy ta'lim tizimida olib borilayotgan islohotlar nafaqat normativ-huquqiy hujjatlar doirasida, balki ularning ta'lim sifati va kadrlar tayyorlash samaradorligiga ta'siri nuqtai nazaridan ham tahlil qilinadi. Tadqiqotning nazariy ahamiyati oliy ta'limni rivojlantirishga oid ilmiy qarashlarni tizimlashtirishda namoyon bo'lsa, amaliy ahamiyati esa ta'lim sohasidagi islohotlarni yanada takomillashtirishga qaratilgan ilmiy xulosalar va tavsiyalar ishlab chiqilishida aks etadi.

Maqolaning ilmiy yangiligi oliy ta'lim tizimidagi islohotlarning Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasi bilan uzviy bog'liqligini kompleks yondashuv asosida ochib berishda hamda ularning istiqboldagi rivojlanish yo'nalishlarini aniqlashda namoyon bo'ladi.

Oliy ta'lim tizimini rivojlantirish va modernizatsiya qilish masalalari so'nggi yillarda mahalliy va xorijiy tadqiqotchilar tomonidan keng o'rganilmoqda. Ilmiy adabiyotlarda ta'lim tizimining jamiyat taraqqiyotidagi o'rni, inson kapitalini rivojlantirishdagi ahamiyati hamda davlat siyosati bilan uzviy bog'liqligi alohida ta'kidlanadi. Shu kontekstda O'zbekiston olimlari tomonidan olib borilgan tadqiqotlarda Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasining ta'lim tizimiga ta'siri, oliy ta'lim muassasalarini boshqarish mexanizmlari, ta'lim sifati va kadrlar

¹ O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.M. Mirziyoyevning “2022–2026-yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risida”gi farmoni.

tayyorlash samaradorligi masalalari tahlil qilingan. Masalan, *Development Strategy of New Uzbekistan for 2022–2026* rasmiy farmoni ta'limni modernizatsiya qilish, ta'lim sifatini oshirish, akademik mustaqillik berish, raqamli texnologiyalarni joriy etish va xalqaro integratsiyani rivojlantirish vazifalarini aniq belgilaydi. Ushbu strategiya hujjati oliy ta'limni davlat siyosatidagi ustuvor yo'nalish sifatida tasdiqlaydi va maqolamiz uchun siyosiy-konseptual baza sifatida xizmat qiladi. Shu bilan birga, hujjatning zaif tomoni shundaki, hududiy tafovutlar, qisqa muddatli empirik natijalar va ijro mexanizmlari yetarlicha yoritilmagan, bu esa ilmiy tadqiqot uchun muhim bo'shliqni hosil qiladi.

Xorijiy ilmiy adabiyotlar ham oliy ta'lim tizimining modernizatsiyasi va raqobatbardoshligini oshirish jarayonlarini global kontekstda yoritadi. Jumladan, World Bankning *Uzbekistan: Modernizing Tertiary Education* (2014) hisobotida moliyalashtirish strukturalari, boshqaruv tizimi, mehnat bozori bilan moslik, o'quv dasturlarining kompetensiya asosida shakllanishi va ta'lim sifatini oshirish bo'yicha tavsiyalar batafsil tahlil qilingan. Ushbu hisobot tarixiy kontekstni beradi va tizimdagi asosiy muammolarni ochib beradi, ammo u yangi 2022–2026 yillardagi strategiya va qonunchilik o'zgarishlarini qamrab olmaydi, shuningdek hududiy tafovutlar va amaliy indikatorlar yetarli emas. Shu jihatlarni tahlil qilgan holda maqolada mavjud empirik bo'shliqni aniqlash va yangi islohotlarni real natijalar bilan solishtirish imkoniyati paydo bo'ladi. Shu tarzda, adabiyotlarni tahlil qilishdan ko'rinib turibdiki, mavjud ilmiy ishlar va strategik hujjatlar oliy ta'lim tizimidagi islohotlar, ularning maqsad va yo'nalishlarini yaxshi yoritadi, ammo amaliy ijro, hududiy tafovutlar va yangi strategiyaning empirik natijalari yetarli darajada o'rganilmagan. Shu sababli, ushbu ilmiy maqolada Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasi asosida amalga oshirilayotgan oliy ta'lim islohotlari mavjud adabiyotlar tahliliga tayangan holda o'rganilib, ularning mazmun-mohiyati, ahamiyati va istiqboldagi rivojlanish yo'nalishlari aniqlashga harakat qilinadi. Bu esa maqolaga dolzarb ilmiy kontekst, empirik asos va strategik yo'nalishlarni birlashtirish imkonini beradi.

Oliy ta'lim tizimida Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasi doirasida amalga oshirilayotgan islohotlar bir necha asosiy yo'nalish bo'yicha amalga oshirilmoqda. Birinchidan, akademik mustaqillik va boshqaruv mexanizmlarini takomillashtirish orqali universitetlarning qaror qabul qilish erkinligi oshirilmoqda. Bu ta'lim sifatini yaxshilash, o'quv dasturlarini yangilash va ilmiy tadqiqotlarni rag'batlantirishga xizmat qiladi.

Ikkinchidan, ta'lim sifatini oshirish va kompetensiyaga asoslangan yondashuv joriy etilmoqda. Kredit-modul tizimi, yangi baholash metodikasi va raqamli o'quv resurslarining kengaytirilishi o'quv jarayonini samaraliroq qiladi. Shu bilan birga, xalqaro hamkorlik va akademik mobillik ta'limning global standartlarga moslashishini ta'minlaydi.

Uchinchidan, infratuzilma va raqamlashtirish orqali ta'lim jarayoni zamonaviy texnologiyalar bilan qo'llab-quvvatlanmoqda. Masalan, elektron kutubxona, onlayn kurslar va laboratoriya jihozlari o'quv jarayonini amaliy va interaktiv qiladi.

Tahlil shuni ko'rsatadiki, ushbu islohotlar oliy ta'lim tizimida sezilarli o'zgarishlarni boshlagan bo'lsa-da, hududlar va muassasalar kesimida tafovutlar mavjud. Shuningdek, ba'zi indikatorlar, masalan, o'quvchilarning mehnat bozoriga tayyorligi va ilmiy ishlar samaradorligi, hali to'liq baholangan emas. Shu sababli, asosiy qismda keltirilgan amaliy natijalar va mavjud bo'shliqlar asosida maqola keyingi xulosalarda strategiyaning samaradorligini va istiqboldagi rivojlanish yo'nalishlarini aniqlashga imkon beradi.

Xulosa

Tahlil va adabiyotlarni o'rganish natijasida aniqlandi-ki, Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasi doirasida amalga oshirilayotgan oliy ta'lim islohotlari tizimning samaradorligini oshirishga qaratilgan bir nechta asosiy yo'nalishlarda amalga oshirilmoqda. Birinchidan, akademik mustaqillik va boshqaruv mexanizmlarini takomillashtirish orqali universitetlarning qaror qabul qilish erkinligi kuchaymoqda, bu esa o'quv dasturlari va ilmiy faoliyat sifatini yaxshilashga

xizmat qiladi. Ikkinchidan, kompetensiyaga asoslangan yondashuv va raqamli resurslar joriy etilishi ta'lim jarayonini interaktiv va amaliy qiladi, shuningdek, xalqaro standartlarga moslashish imkonini yaratadi. Uchinchidan, infratuzilma modernizatsiyasi va onlayn platformalar yordamida o'quv jarayoni samarali qo'llab-quvvatlanmoqda.

Biroq, tadqiqot shuni ko'rsatadiki, hududiy tafovutlar va muassasalar kesimidagi farqlar mavjud. Shu bilan birga, ba'zi indikatorlar, masalan, o'quvchilarning mehnat bozoriga tayyorligi, ilmiy ishlar samaradorligi va strategiyaning qisqa muddatli natijalari hali to'liq baholangan emas. Bu holatlar yana qo'shimcha ilmiy tadqiqotlarni talab qiladi.

Shu sababli, maqolada ilgari surilgan tahlillar asosida bir nechta tavsiyalar ishlab chiqildi:

1. Oliy ta'lim muassasalarida yangi strategiyani amalga oshirish jarayonida hududiy va institutlararo tafovutlarni kamaytirish bo'yicha monitoring tizimi tashkil etilishi lozim.

2. Raqamli ta'lim va laboratoriya infratuzilmasi joriy etilishi bilan birga, empirik indikatorlar orqali ta'lim sifatini doimiy baholash mexanizmlari rivojlantirilishi zarur.

3. Akademik mobillik va xalqaro hamkorlik imkoniyatlarini kengaytirish orqali universitetlarning global raqobatbardoshligini oshirish tavsiya etiladi.

Xulosa qilib aytganda, Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasi oliy ta'lim tizimini modernizatsiya qilishda muhim yo'nalishlarni belgilab beradi, ammo uni amalga oshirishda hududiy tafovutlar, empirik natijalarni yetarlicha o'lchamaslik va uzoq muddatli monitoring masalalari mavjud. Shu sababli maqola nafaqat strategiyaning mazmunini va ahamiyatini, balki istiqboldagi rivojlanish yo'nalishlarini aniqlash va tavsiyalar ishlab chiqish imkonini ham beradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti. *Yangi O'zbekiston: Taraqqiyot strategiyasi 2022–2026*. — T.: O'zbekiston, 2022.

2. O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi. *Oliy ta’lim tizimini modernizatsiya qilish bo‘yicha qonun va farmonlar to‘plami*. — T.: O‘zbekiston, 2021.
3. Abdukarimov, M. *Oliy ta’limda kredit-modul tizimi va ta’lim sifati*. — T.: Ilm, 2020.
4. Karimova, L. *Raqamli ta’lim va akademik mustaqillikni rivojlantirish masalalari*. — T.: Akademiya, 2021.
5. Tursunov, A. “Oliy ta’lim muassasalarida boshqaruv mexanizmlarini takomillashtirish” // *O‘zbekiston Ta’lim Jurnali*, 2022, №2, 34–45.
6. World Bank. *Uzbekistan: Modernizing Tertiary Education*. — Washington, DC: World Bank, 2014.
7. World Bank. *Modernizing Higher Education Project: Monitoring Report*. — Washington, DC: World Bank, 2018.
8. UNESCO. *Global Education Monitoring Report: Uzbekistan*. — Paris: UNESCO, 2020.
9. Islomov, R. *Oliy ta’lim va mehnat bozoriga integratsiya: O‘zbekiston tajribasi*. — T.: Fan, 2019.
10. UNDP Uzbekistan. *Youth and Education Development Report*. — T.: UNDP, 2021.
11. Nazarov, S. “Oliy ta’lim islohotlarining ijtimoiy va iqtisodiy samaradorligi” // *O‘zbekiston Ilmiy Tadqiqotlar Jurnali*, 2022, №4, 55–66.